

تشکر ونزوئلا از ایران

وزیر امور خارجه ونزوئلا از ایران بابت «تأکید بر حمایت» از آن کشور و رئیس‌جمهور «نیکلاس مادورو» تشکر کرد. وزیر خارجه ونزوئلا گفت حمایت ایران در شریلی انجام شده که دموکراسی ونزوئلا در معرض حمله قرار گرفته و تلاش‌هایی برای دخالت در انتخابات آن کشور در جریان است. وزیر امور خارجه آمریکا شب گذشته بدون ارائه هیچ مستنداتی مدعی شد که «نیکلاس مادورو»، رئیس‌جمهور کنونی ونزوئلا نتیجه انتخابات را به قیبت واگذار کرده است. بلینکن مدعی شده که «ادموندو گونزالس»، نامزد مخالف دولت ونزوئلا در انتخابات موفق شده «نیکلاس مادورو»، رئیس‌جمهور مستقر را شکست دهد، اما مادورو نتیجه را به نفع خودش اعلام کرده است. وزیر خارجه آمریکا در بیانیه‌ای مدعی شد: «با توجه به ادله فراوان، برای ایالات متحده و مهم‌تر از همه برای مردم ونزوئلا آشکار است که ادموندو گونزالس بیشترین آرا را در انتخابات ریاست جمهوری ۲۸ جولای از آن خود کرده است.»

تکذیب گزارش آمادگی ایران برای حمله

خبرگزاری رویترز انتشار هر گونه گزارش را درباره آمادگی قریب‌الوقوع ایران برای حمله به رژیم صهیونیستی یا موشک‌های بالستیک رد کرد. به گزارش ایسنا، در پی انتشار گزارش‌هایی در فضای مجازی که به نقل از رویترز گفته بودند ایران در حال آماده شدن برای یک حمله موشکی بالستیک به اسرائیل در آینده نزدیک است، سخنگوی این خبرگزاری انتشار چنین گزارشی را تکذیب کرد. سخنگوی رویترز تصریح کرد: «هر گونه ادعایی مبنی بر اینکه خبرگزاری رویترز از آمادگی قریب‌الوقوع برای حمله بالستیک ایران خبر داده، نادرست است.» او افزود: «گزارش‌ها مبنی بر اینکه تصاویر ماهواره‌ای و راداری از حرکت موشک‌های بالستیک و پهپاد از ایران، یمن و عراق به سمت اسرائیل یا بسته شدن حریم هوایی ترکیه و عراق ثبت شده نیز غلط است. رویترز چنین گزارشی منتشر نکرده است.»

حمایت پاکستان از برگزاری نشست سازمان همکاری اسلامی

وزیر امور خارجه پاکستان به همتای ایرانی خود اطمینان داد که اسلام‌آباد از خواسته تهران برای برگزاری نشست فوق‌العاده وزیران خارجه سازمان همکاری اسلامی در پی ترور شهید اسماعیل هنیه حمایت کرده و هیئت پاکستان فعالیت‌ها در آن نشست حضور خواهد یافت. به گزارش روز شنبه ایرنا از روابط عمومی دفتر سخنگوی وزارت امور خارجه پاکستان، سناتور محمد اسحاق دار، معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه این کشور دیروز در تماس تلفنی با علی باقری کنی، سرپرست وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، حادثه تروریستی در تهران را که به شهادت اسماعیل هنیه رئیس‌جنش حماس منجر شد و نیز تداوم جنایات اسرائیل در غزه را به شدت محکوم کرد. سناتور اسحاق دار، ترور شهید هنیه در تهران را یک اقدام شنیع دانست و به اطلاع همتای ایرانی خود رساند که مجلس ملی پاکستان در محکومیت این اقدام تروریستی قطعنامه‌ای تصویب کرد. در بیانیه وزارت خارجه پاکستان آمده است: سرپرست وزارت امور خارجه ایران از وزیر امور خارجه پاکستان برای شرکت در نشست فوق‌العاده وزیران خارجه سازمان همکاری اسلامی دعوت کرد که با استقبال طرف پاکستانی همراه شد.

حکومت بشار اسد در دمشق به شماره افتاده است، به سرعت جانب متحدانش در اخوان المسلمین سوریه را گرفت و روابط دیپلماتیک آنکارا و دمشق کاملاً قطع شد. از سال ۲۰۱۱ تا به امروز ترکیه به شکل گسترده‌ای از نیروهای مسلح مخالف بشار اسد حمایت کرده است و با تشکیل، تسلیح و تأمین مالی گروهی مسلح به عنوان ارتش آزاد سوریه، تلاش گسترده‌ای برای سرنگونی بشار اسد انجام داد. تلاش‌های اردوغان برای سرنگونی دولت اسد، در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ با شکست داعش و عقب‌رانده شدن گروه‌های مسلح مخالف اسد به استان ادلب، شکست خود را نشان داد. در این دوران، ترکیه تلاش کرد با تهاجم نظامی به خاک سوریه اهداف خود را برای کنترل شبه‌نظامیان گرد که با حمایت آمریکا در مناطق شمال شرقی سوریه فعال بودند، عملی کند. تلاش ترکیه برای ساخت و ساز و اسکان آوارگان عرب سوریه در نوار مرزی سوریه و ترکیه نیز با هدف تغییر ترکیب جمعیتی منطقه و در اقلیت قرار دادن کردها انجام می‌شود.

▼ اردوغان و اسد روی چه توافقی کار می‌کنند؟

هرچند هنوز مشخص نیست که دقیقاً در دیدار میان اسد و اردوغان چه توافقی مورد بحث قرار خواهد گرفت، اما برخی از منابع ترکیه گمانه‌زنی‌هایی در این مورد مطرح کرده‌اند که شامل خروج نظامیان ترکیه از خاک سوریه و ورود ارتش سوریه برای مبارزه با گروه‌های مسلح کرد خواهد بود. روزنامه آیدین لیک ترکیه به نقل از منابع موثق مدعی شد که پیش‌نویس توافق در این باره به دو طرف ارائه شده است و براساس آن ترکیه این اقدامات را انجام خواهد داد:

- ۱- فعالیت‌های مخالفان در خاک سوریه را که این کشور را هدف قرار می‌دهد ممنوع خواهد کرد.
 - ۲- افراد تندرو به مقامات سوریه تحویل داده خواهند شد.
 - ۳- قبل از عقب‌نشینی نهایی ترکیه از خاک سوریه مناطق ادلب و شمال حلب به دولت سوریه تحویل داده می‌شود.
 - ۴- گذرگاه‌های مرزی در مرزهای سوریه و ترکیه که در حال حاضر مخالفان سوریه کنترل آن را در دست دارند به دولت دمشق تحویل داده خواهد شد و همچنین درخواستی برای یک قانون اساسی یا نظام سیاسی جدید در سوریه داده خواهد شد.
 - ۵- فشارهایی بر آمریکا برای خارج کردن سربازان خود از خاک سوریه انجام خواهد شد و برای تحقق این هدف کمک‌هایی به طرف سوری ارائه خواهد شد.
 - ۶- ترکیه از ارتش سوریه برای کنترل کامل بر مناطق شمال و شرق فرات حمایت خواهد کرد.
- شروطی که سوریه آن را اجرا خواهد کرد شامل موارد زیر است:
- ۱- موافقت سوریه در هر مرحله نخست با بازگشت بیسن یک تا ۲ میلیون آواره سوری در ترکیه به کشور خود.
 - ۲- تضمین عدم پیگرد قضایی افرادی که به کشور خود باز می‌گردند.
 - ۳- تضمین الحاق مخالفان میانه‌رو به دولت سوریه.
 - ۴- از بین بردن حزب کارگران کردستان ترکیه (پ‌ک‌ک) و ممانعت از هرگونه حملات این سازمان علیه ترکیه از خاک سوریه و در صورتی که این مسئله کافی نباشد ارتش ترکیه حق پیگرد این افراد مسلح را تا عمق ۳۰ کیلومتری خاک سوریه خواهد داشت.
- براساس گزارش روزنامه مذکور در صورت موافقت با این پیش‌نویس دو طرف نشست را برگزار کرده و در یک دیدار رسمی توافق امنیتی را امضا می‌کنند و در آن زمان رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه با بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه دیدار خواهد کرد.

دجله و فرات که بیش از هر کشوری عراق را تحت تأثیر داده است و بدون روابط دیپلماتیک بین سوریه و ترکیه قابل حل نیست، بیدارند. مهم‌ترین نگرانی از سوی ترکیه برای برگزاری دیدار در عراق مسئله نفوذ قابل توجه ایران بر سیاست عراق از طریق گروه‌های مسلح است. از سال ۲۰۱۱ تهران و آنکارا در سوریه از دو سوبه معارض جنگ حمایت کرده‌اند. اما تریتا پارسی که چندین کتاب در مورد سیاست خارجی ایران و ایالات متحده آمریکا در خاور میانه نوشته است و در حال حاضر به عنوان معاون اجرایی اندیشکده مؤسسه کوئینسی برای حکمرانی مسئولانه در واشنگتن فعالیت می‌کند، معتقد است که چنین نگرانی‌هایی اغراق شده هستند. وی می‌گوید: «تهران در مجموع از عادی‌سازی روابط آنکارا و دمشق حمایت می‌کند و آن را یک پیروزی سیاسی می‌داند. در عین حال تهران در موقعیت ضعیفی برای رقابت اقتصادی با ترکیه در سوریه قرار دارد.» وی معتقد است که ایران نمی‌خواهد شرایط دهه اول قرن بیستم و یکم مجدداً آرزوگرد که اسد «دوستی تهران را مفروض گرفت و بیش از پیش به ترکیه و عربستان سعودی نزدیک شد.»

روسیه میزبان جایگزینی است که مشارکتش در آشتی ترکیه و سوریه به آن اندازه که ایران را نگران می‌کند، ترکیه را نگران نمی‌کند. اردوغان پیش از این پیشنهاد برگزاری دیدار سه‌جانبه با حضور ولادیمیر پوتین را مطرح کرده بود. رئیس‌جمهور سوریه دو هفته پیش در مسکو با پوتین دیدار کرد تا در مورد مسائل دوجانبه گفت‌وگو کند و احتمالاً در مذاکرات دوجانبه در مورد فرآیند آشتی با آنکارا هم گفت‌وگو شده است. سوهتا اوغلو می‌گوید که رهبران و مردم ترکیه و سوریه باید تصمیم‌های سختی برای پایان دادن به جنگ داخلی بگیرند. سوریه احتمالاً به لحاظ ظاهری یک کشور واحد باقی می‌ماند، اما نهایتاً از لحاظ داخلی بی‌ثبات و پر از شکاف باقی خواهد ماند. وی می‌گوید: «سوریه نمی‌تواند همین نظام سیاسی را برای بلندمدت حفظ کند. آینده سوریه قاعداً متعلق به دولت‌های محلی است. در نتیجه گروه‌های اپوزیسیون سوریه، ترکیه و مردم سوریه باید این واقعیت را ببینند و خود را برای آینده آماده کنند.»

ایجاد کند تا آوارگان سوریه را که پس از جنگ به ترکیه مهاجرت کرده‌اند در این مناطق اسکان دهد. یکی از شروط اصلی سوریه برای عادی‌سازی روابط با ترکیه، خروج همه نظامیان ترکیه از خاک این کشور است؛ موضوعی که هنوز مورد موافقت ترکیه قرار نگرفته است.

▼ دیپلماسی شخصی

رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه بعد از شکست مذاکرات رؤسای نهادهای نظامی و امنیتی و وزرای خارجه با همتایان سوری، امیدوار است که بتواند با دیپلماسی خصوصی و احیای روابط شخصی‌اش با بشار اسد او را با راه‌حل میانی که شامل خروج کامل نظامیان ترکیه از خاک سوریه نباشد، راضی کند. میانجی‌گری روسیه در روابط دو کشور سازنده نبود و بعد از آغاز جنگ اوکراین نیز توانایی اثرگذاری روسیه در دمشق به شکل قابل توجهی کاهش پیدا کرده است. روابط اردوغان و اسد، همیشه تا این اندازه تیره و تار نبود. بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۰ اردوغان و اسد رابطه نزدیکی با یکدیگر داشتند و در چارچوب سیاست تنش صفر ترکیه، روابط میان دمشق و آنکارا گرم و صمیمانه بود. بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۰۸ ترکیه تلاش کرد با استفاده از روابطی که با اسرائیل داشت، برای مذاکره بین اسرائیل و سوریه میانجی‌گری کند. اما با آغاز جنگ داخلی سوریه، ترکیه که احساس می‌کرد روزهای

ترکیه مورد توجه قرار دارد، این است که آیا می‌توان بدون ایجاد یک موج جدید مهاجرت مناطق تحت کنترل هیئت تحریرالشم در شمال غربی سوریه را به دولت مرکزی سوریه واگذار کرد یا نه. چالش مرتبط دیگری که باعث تردید در مورد آینده عادی‌سازی روابط ترکیه و بشار اسد می‌شود، آینده گروه‌هایی است که تحت پرچم ارتش ملی سوریه فعالیت می‌کنند. هر چند هیئت تحریرالشم بخشی از ارتش ملی سوریه نیست، اما هر اقدامی توسط اسد یا گروه‌های تحت حمایت ایران علیه منطقه شمال سوریه باعث می‌شود که موج جدیدی از مهاجرت به خاک ترکیه اتفاق بیفتد که به هیچ وجه برای اردوغان و دولتش قابل قبول نیست. دولت ترکیه برای راه‌حل امیدش را به مناطق تحت کنترل گروه‌های کرد نیروهای دموکراتیک سوریه بسته است. آنکارا بر این باور است که نیروهای دموکراتیک سوریه در واقع بازوی سوریه‌ای حزب کارگران کردستان (PKK) است که از دهه ۱۹۸۰ با دولت ترکیه با هدف ایجاد یک منطقه خودمختار کردی مبارزه می‌کند. هرچند ترکیه با هم‌راهی ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا حزب کارگران کردستان (PKK) را گروه تروریستی شناسایی کرده‌اند، اما بسیاری از کشورهای غربی حاضر نشده‌اند بر چسب تروریستی را به گروه‌های کرد نیروهای دموکراتیک سوریه هم بزنند. در واقع یکی از متحدان اصلی آمریکا در مبارزه با داعش محسوب می‌شد.

ترکیه امیدوار است که اگر آمریکا خاک سوریه را ترک کند، نیروهای ترکیه سرزمین‌های بیشتری را در شمال سوریه برای ساخت و ساز مناطق مسکونی تصرف کنند و دست‌کم یک میلیون نفر دیگر از اتباع آواره سوریه را نیز در این منطقه اسکان دهند. سوهتا اوغلو معتقد است که با بسط برخی از مفاد معاهده ۱۹۹۹ آدانا بین دمشق و آنکارا که به ترکیه اجازه می‌داد برای مبارزه با گروه‌هایی که تهدیدی برای امنیت آنکارا در خاک سوریه عملیات نظامی انجام دهند، مسئله نیروهای دموکرات سوریه را هم حل و فصل کرد. براساس این معاهده دو کشور تعهد داده‌بودند که اجازه ندهند گروه‌های مسلح از خاک یک کشور علیه دیگری استفاده کنند. سوهتا اوغلو معتقد است که دو کشور می‌توانند توافقنامه جدیدی امضا کنند که به ارتش ترکیه اجازه دهد در عمق ۳۰ کیلومتری خاک سوریه علیه نیروهای دموکراتیک سوریه عملیات کند. به

گفته این روزنامه‌نگار «به این ترتیب می‌توان عملیات جاری ترکیه در خاک عراق علیه PKK را به خاک سوریه نیز تسری داد. از نظر سوهتا اوغلو این چالش‌ها نشان می‌دهد که نیاز به گفت‌وگوهای عادی‌سازی روابط میان ترکیه و سوریه فوری است. وی می‌گوید: «ترکیه باید برای اجرای قطعنامه ۲۲۵۴ شورای امنیت سازمان ملل فشار وارد کند تا نگرانی‌های گروه‌های مخالف اسد را که با حمایت آنکارا فعالیت می‌کنند، تخفیف دهد و تنش‌ها را در شمال سوریه کاهش دهد.» این قطعنامه که سال ۲۰۱۵ تصویب شد خواستار آتش‌بس و ساز و کار سیاسی سوری-سوریه برای حل منازعه از طریق ایجاد یک دولت انتقالی، قانون اساسی جدید و برگزاری انتخابات آزاد و منصفانه شده است. یک اصل اساسی در تلاش برای عادی‌سازی روابط بین دو طرف، چه دو دولت، دو شرکت و یا دو گروه مافیایی باشند، این است که میانجی از طرف ثالث یا تعدادی مذاکره‌کننده با مقام پایین‌تر مذاکرات را برای ایجاد چارچوب مذاکراتی آغاز کنند و پس از آن مقام‌های بلندپایه‌تر برای گفت‌وگوهای مستقیم دیدار کنند. سلیم کوئرلپ، دیپلمات بازنشسته ترکیه به تازگی در مقاله‌ای از اردوغان به دلیل ابراز تمایل بیش از حد و اشتیاق بیشتر نسبت به اسد برای گفت‌وگو انتقاد کرده است. به نظر می‌رسد که اردوغان با نشان دادن اشتیاق بیشتر دست اسد را پرتر کرده باشد. در نتیجه برخی از ناظران معتقدند که باید هاگن فیدان، وزیر خارجه ترکیه یا ابراهیم کالین، رئیس دستگاه امنیتی، قبل از ملاقات بین دو رئیس‌جمهور با همتایان خود دیدار کنند. پیش از این رؤسای دستگاه‌های اطلاعاتی و وزرای دفاع ترکیه و سوریه با میانجی‌گری روسیه در مورد مسائل جاری بین دو طرف و زمینه‌سازی برای گفت‌وگوهای عادی‌سازی دیدار کرده‌بودند، اما این دیدارها نتیجه چندانی نداشت. عراق و روسیه پیشنهاد داده‌اند که از نخستین دور گفت‌وگوهای رهبران سوریه و ترکیه میزبانی کنند. این دو میزبان هر یک مزایا و معایب خود را دارند. عراق روابط مثبتی هم با سوریه و هم با ترکیه دارد، چرا که تهدید قابل توجهی از سمت عراق مورد توجه هر دو کشور نیست. مهم‌ترین مسئله مدنظر عراق این است که ترکیه و سوریه بتوانند مسائل جاری بین خود را حل کنند، تا سه کشور بتوانند به مسائل مهم مرگ و زندگی مانند بحران آب در حوضه آبریز